

**Pázmány Péter Catholic University**  
**Faculty of Humanities and Social Sciences**

**Ádám Török**

**„STORM-TORN FRIENDSHIP”**

**– The careers of Miklós Korponay and András Zákó between 1940 and 1951.**

**Thesis of Doctoral (PhD) Dissertation**

**Doctoral School of History**

**Director: Dr. Sándor Óze, university professor, DSc.**

**Consultant: Dr. habil. Barbara Bank**

**Budapest**

**2024**

## **1. The topic of the dissertation and setting of objectives**

My dissertation focuses on the career and activities of two officers of General Staff of the Royal Hungarian Defence Forces: Major General András Zákó and Captain Miklós Korponay.

For a long time, their activities were only known from the point of view of the communist state security and state security services, and by the historians, journalists and Western intellectuals who were inspired by them. Their careers and military activities have become completely politicised, and the legends and disinformation artificially spread by socialist historiography have become part of the public consciousness, some elements of which still persist today, hence the need for a factual presentation of their careers and biographies, free of ideological frills.

I present the careers of the two officers not only on the basis of documents produced and made available by the domestic intelligence and counter-intelligence services, as well as socialist-oriented works, but also by including new sources, how they met at the Military Academy, how they came into contact with the Ukrainian Insurgent Army during their front-line service, and how they used this experience to organise the secret Kolya movement behind the Soviets. How the movement was used to sabotage German and Arrow Cross plans and slow the Soviet advance. How these two Hungarian Royal General Staff officers, and the Kopyás movement they organised, and then the Hungarian Warriors' Comradeship Community (MHBK), which was set up in emigration, became one of Hungary's main enemies in the Soviet sphere of interest.

After the Second World War, the threat of Major General Zákó and Captain General Korponay's cooperation was noticed by the Soviet and domestic intelligence and counter-intelligence agencies. Therefore, they systematically turned them against each other, exploiting the already disparate Western emigration, their different ages, ranks and perceptions of the situation, as well as their human weaknesses. As a result of the covert actions of the domestic authorities, the relationship between superiors and subordinates, which began in 1940 at the Military Academy and later developed into friendship during front-line service, deteriorated to such an extent that Korponay left the MHBK in 1951 and emigrated to Canada, leaving Europe. This only increased the tension between the two. Their open hostility ended with the 1956 Hungarian Revolution and War of Independence and the subsequent reprisals. In the aftermath of the events at home, Zákó and Korponay put aside their earlier differences and reconciled, pledging to continue their efforts, even if on separate paths, to achieve the same goal - the preservation of the Hungarian identity of the emigration.

## **2. The methodology of the dissertation**

Most of the legends and disinformation surrounding András Zákó and Miklós Korponay were created by the Soviet and domestic state security and then by state security, and became public knowledge through the promotion of journalists and fellow travelling intellectuals who were channeled to or associated with these bodies. It was therefore necessary, after studying the historiography of the subject and the archival material produced by the bodies and subsequently made available, to confirm or, in most cases, refute certain unsubstantiated statements, and to bring in new groups of sources. The one-sided documents in the archives of the Historical Archives of the State Security Services were cross-referenced with information contained in the memoirs and personal papers of the persons involved in the events, as well as with information in the Korponay estate and the Korponay family's papers. In addition to the reports of official bodies, the events are largely told from Korponay's point of view. Zákó's papers have not been found in the course of the research carried out so far. Research was also made more

difficult by the fact that there is little information available on the Kopjás movement, which was a secret organisation. The same applies to the MHBK's activities in organising the domestic resistance. The tone of the documents found in the recollections and personal legacies of individual contemporaries depends to a large extent on the relationship of the writer or the recollector to Korponay, Zákó, the Kopjás or the MHBK, so I have also tried to check these subjective sources with control sources.

### **3. The results of the doctoral thesis**

The combined activities of Zákó and Korponay have not yet been dealt with in the context of a historiographical work. The basic research carried out has made it possible to supplement and clarify their biographies and career profiles.

Based on the sources I found, I clarified their family background and their initial places of service. While Korponay's career was concretized on the basis of the data provided by the Korponay family, in the case of Zákó, the publication of his World War I commendation applications, his connection with the Siménfalvy group after World War I, his intelligence activities in Transylvania, his arrest, his trial and his years in prison in Romania are new results. I have also corrected the dating of Zákó's studies in the General Staff, which had previously been dated 1924-1926, but my research has shown that he continued his studies much later, between 1931 and 1934. The research also established that Zákó was the leading teacher of Korponay's military academy class (1940-1942).

While Zákó became Chief of Staff of the VIth Corps in 1942, Korponay, a fresh graduate of the Military Academy, was sent to the Eastern Front, where he held various staff positions and faced the vulnerability of the Royal Hungarian Army and the heavy losses caused by the partisans. This experience prompted him to take a closer look at the partisans and their fighting methods. Thus, when in 1943 Zákó took command of the 27th Szekler Light Infantry Division and assigned Korponay to the unit, the captain of the general staff was able to develop his knowledge. Using new sources, I will show how Korponay, with Zákó's approval, established contact with the Ukrainian Insurgent Army (Ukrainska Povstanska Armija - UPA) operating in the division's area of operations, how they came to an agreement with them, and how, during the retreat, they handed over their positions to the Ukrainians to cover the Hungarian retreat against the Soviets.

Contrary to what is stated in socialist literature, according to the documents found, it was not due to his sympathy for the Arrow Cross that Zákó was appointed head of the 2nd Military Intelligence Department of the Hungarian Military Intelligence and Counter-Intelligence Division after 15 October 1944. He used his position to apparently satisfy the demands of the Arrow Cross and the Germans, and worked to rescue fellow officers loyal to Horthy. At the same time, together with Korponay, they succeeded in preventing the organisation of anti-Soviet partisan troops in the country, modelled on the German Werwolf (Werewolf) movement. They successfully ousted Károly Ney, the German envoy, from the movement and secured the independence of the unit they called the Kopjás movement, which was part of the Hungarian Royal Hungarian Home Guard. This in turn made it possible, in Korponay's words, to change the original plans from 'hot-headed partisan fighting' to 'active partisan fighting', and to save the recruited and conscripted men, especially the young generation, for after the war, to become the nucleus of a future resistance. However, there was not enough time and space for the full development of the Kopya movement. Therefore, both Zákó and Korponay left the country, leaving the Copts with the task of expanding the movement and broadening the anti-Soviet and anti-Communist resistance.

Thanks to my research, we have also gained more knowledge about the post-war activities of the two officers. Korponay became one of the driving forces of the emerging military emigration, keeping the spirit alive among the Hungarians who had lost hope, fled abroad or were being displaced. While Zákó returned home after a temporary captivity in the United States, he spent almost a year in Hungary illegally, and then joined Korponay when he left the country. They made contact with Western intelligence services, who were well-served by a resistance movement working behind the Soviets, and Zákó and Korponay became involved in the intelligence and counterintelligence games between East and West. Although Ferenc Farkas of Kisbarnak was asked to represent the movement politically, the former general-colonel had become politically active through his role in the Altötting National Assembly, so Zákó and Korponay, in order to maintain the initial enthusiasm and unity in the forming military emigration, set up an independent emigre organisation: The Hungarian Warriors' Comrades' Community, which in a very short time had a local branch in every country of the free world to which former members of the armed corps had emigrated. The rapid successes achieved by the MHBK and the apolitical nature of the organisation's principles gave emigrant political groups a large platform for attack, and the MHBK was subjected to sharp attacks from both the left and the right. Western agencies made their support conditional on the full commitment of the MHBK, and there were occasions when Western agencies tried to use the MHBK to gather information against each other. The Soviet and domestic agencies, in turn, infiltrated the MHBK, penetrated the emigration and then signaled through their active actions (kidnapping, assassination) that they were capable of conducting actions against the MHBK across the border. Through their infiltrators, they learned of the differences between Zákó and Korponay and the antagonism between the MHBK and certain émigré groups, and thus created, exaggerated and exploited various scandals to discredit the two officers and their organisations. As a result, respect for each other degenerated into distrust and then open hostility, which contributed to the curtailment of Korponay's powers, which only exacerbated the conflict. All this, together with Korponay's deteriorating health, prompted him to leave the MHBK tribe and start a new life in Canada. But even here, scandals did not let Korponay rest easy. Until he was finally dropped from the MHBK membership.

They only put aside their convictions in the aftermath of the events of 1956, when in 1959. After that, both the Rákóczi Foundation led by Korponay and the MHBK led by Zákó, which grew into a world organisation, continued to work to preserve the Hungarian identity of the emigration, especially of the younger generations, with great effect, since both organisations are still in operation long after Zákó's death in 1968 and Korponay's death in 1987. This shows that their intellectual legacy is still relevant in the 21st century.

In my dissertation, I have not only tried to present the history of the events without ideological reinterpretation, but also to describe the background of the two general staff officers, the medium of their actions and their network of relationships that influenced their decisions. In the course of this work, I have written the biographies of several hitherto unknown persons who came into contact with them, or, in the case of better known persons, I have clarified their biographies.

My dissertation is the conclusion of a longer research phase and a starting point for future research on the Kopjas movement, the Hungarian anti-communist resistance, military emigration and the MHBK.

#### 4. Publications and publications related to the dissertation and its broader topic

##### Publications:

*Harcban a keleti széllel. – Korponay Miklós vezérkari százados életútja.* In Utak és útkereszteződések. Ünnepi tanulmányok M. Kiss Sándor tiszteletére. Szerk. Kahler Frigyes- Bank Barbara, Történelmi Ismeretterjesztő Társulat, Budapest, 2013. 109-120.

*Adalékok a 2. vkf. osztály történetéhez. A Központi Offenzív alosztály szervezet- és működéstörténete.* In Tuboly-Vincze Gabriella (szerk.): XIV. Országos Grastyán Konferencia előadásai. Pécs, PTE Grastyán Endre Szakkollégium, 2015. 153–160.

*Ködbe veszett arcok. Hírszerzés és kémelhárítás a Horthy-korszakban.* In Szuly Rita–Kránitz Péter Pál (szerk.): Társadalom térben és időben. Tanulmányok az új- és modernkori Magyarország eszme-, művelődés- és társadalomtörténetéről. Budapest–Piliscsaba, Magyar Napló–Írott Szó Alapítvány, 2015. 340–365.

*„Vérszagra gyűl az éji vad.” Adalékok a II. világháborút követő német partizánmozgalom, a Werwolf történetéhez.* Studia Vincentiana, 2015/2. 117–141.

*A „pénznyelő” – Asboth Oszkár A. T. 50/2. típusjelzésű hajója.* In: Lépések a gazdasági teljhatalom felé 1945 – 1948. Szerk. Bank Barbara – Germuska Pál. NEB Könyvtár, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, Budapest, 2017. 167–207.

*Egy község, amely túl szeretné élni a háborút. Pomáz 1944–1945.* In: XVII. Országos Grastyán Konferencia előadásai, Szerk.: Tuboly-Vincze Gabriella, Pécsi Tudományegyetem Grastyán Endre Szakkollégium, 2020, 105-112.

*Zákó András vezérkari ezredes és Korponay Miklós vezérkari százados szerepe a Magyar Királyi Honvédség és az Ukrán Nemzeti Partizánmozgalom (UPA) kapcsolatfelvételében.* In: Történelmi kalandozások térben és időben. Szerk.: J. Újváry Zsuzsanna, PPKE BTK Doktori Iskolai Konferenciák, Szent István Társulat, Budapest, 2020. 145-158.

*Vitéz dr. Tiszolczy Lajos, az embermentő pomázi orvos.* In: Embermentés, sorsok, tények és tanúk. Szerk.: Hantó Zsuzsa – Tassy-Becz Éva. Kráter Műhely Egyesület, Pomáz, 2021. 182-196.

*Feleselő iratok – vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc vezérezredes tevékenysége a bíróság és a „vádlott” szemszögéből.* In: „Múlt nélkül nincs jövő” Doktorandusz-Konferenciák 2019-2020. Szerk.: Bank Barbara – Berek Patrícia – Domján Dániel – J. Újváry Zsuzsanna, Szent István Társulat, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2022, 352-372.

*Gondolatok a Magyar Hősök emléknapja kapcsán.* In: Hadak Útján. Bajtársi Híradó a Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének Tájékoztatója. 73. évf. 576. sz. (2022. április – május – június) 1-3.

*Emlékbeszéd.* A Bartók Béla úton, a Hadik -laktanya (Katpol) előtti emléktábla előtt, 2022. február 26-án elhangzott emlékbeszéd szerkesztett változata. In: Virrasztó, Az 1945 – 1956 közötti magyar Politikai Elítéltek Közösségének értesítője. (ISSN: 2939-7960) 2023. 12-13.

*Töprengés a Magyar Hősök emléknapján.* 2022. utolsó vasárnapján. In: Virrasztó, Az 1945 – 1956 közötti magyar Politikai Elítéltek Közösségének értesítője. (ISSN: 2939-7960) 2023. 18-20.

*A kopjás mozgalom kiképzőközpontjainak elhelyezkedése az országban.* In: Virrasztó, Az 1945 – 1956 közötti magyar Politikai Elítéltek Közösségének értesítője. (ISSN: 2939-7960) 2024. 25-32.

## Editorial work

„*Critical Autumn*” – 1956 Studies about the Hungarian October. Editor in chief Sándor Őze, editors: Martin Gulyás – Ádám Török, St. Stephen's Society Publishers to the Holy See, Budapest 2020.

*Virrasztó*, Az 1945 – 1956 közötti magyar Politikai Elítéltek Közösségének értesítője. (ISSN: 2939-7960)

## Conference presentations:

*Az új rend szolgálatában. Ujszászy István vezérőrnagy és vezérkari társai.* Előadás "Szabadságvágy és kiűtkeresés a megszállt Magyarországon 1944-1949", PPKE BTK, Piliscsaba, 2011. március 17.

*Kopjások.* "Történelem szakos hallgatók műhelykonferenciája" PPKE BTK, Piliscsaba, 2013. május 17.

*A Horthy-rendszer hírszerzése.* "Tér, identitás, felekezetek és művelődés a Kárpát-medencében és Közép-Európában", A PPKE Történettudományi Doktori Iskola Újkori Eszmetörténeti Műhelyének konferenciája, PPKE BTK, Piliscsaba, 2013. november 28.

*Becsülettel élni és halni. Tisztképzés a Horthy-korszakban.* Előadás a Vásárhelyi Történelmi Kör – VIII. Történettudományi Találkozón, Hódmezővásárhely. 2015. augusztus 17.

*Adalékok a 2. vkf osztály történetéhez. A Központi Offenzív alosztály szervezet- és működéstörténete.* Előadás a Pécsi Tudományegyetem Grastyán Endre Szakkollégiuma konferenciáján. Pécs, 2015. október 5.

„*Híven Becsülettel*”- Zákó András vezérőrnagy katonai pályafutása. Előadás a Vásárhelyi Történelmi Kör által szervezett IX. Történettudományi Találkozón. Hódmezővásárhely, 2016. augusztus 13-21.

*Korponay Miklós vezérkari százados életútja.* Előadás a Pécsi Tudományegyetem VIII. Nemzetközi és XIV. Országos Interdiszciplináris Grastyán Endre Szakkollégium Konferenciáján. Pécs, 2016. március 9-10.

„*Egy község, amely túl szeretné élni a háborút*” – Pomáz 1944–1945. Előadás a Pécsi Tudományegyetem X. Nemzetközi és XVII. Országos Interdiszciplináris Grastyán Endre Szakkollégium Konferenciáján. Pécs, 2017. március 29.

*Egy elfeledett találmány. – Asboth Oszkár és légcsavar meghajtású uszályának viszonyosságai.* Előadás a Vásárhelyi Történelmi Kör által szervezett X. Történettudományi Találkozón. Hódmezővásárhely, 2017. augusztus 15.

*Zákó András vör. és Korponay Miklós vk. szds. szerepe a Magyar Királyi Honvédség és az Ukrán Nemzeti Partizánmozgalom (UPA) kapcsolatfelvételében.* Előadás a PPKE BTK Történettudományi Doktori Iskola Életmód-történeti pillanatképek II. konferenciáján, Budapest, 2018. január 12.

„*Az életet jelentő tudás*” – Sigetter Viktor Győző ezredes fogságban. Előadás a Pécsi Tudományegyetem XI. Nemzetközi és XVIII. Országos Interdiszciplináris Grastyán Endre Szakkollégium Konferenciáján. Pécs, 2018. április 9.

*Egy herceg a vádlottak padján – Montenuovo Nándor a bíróság előtt.* Előadás a Vásárhelyi Történelmi Kör által szervezett XI. Történettudományi Találkozón. Hódmezővásárhely, 2018. július 31.

*Hajszálrepedések a (katonai) emigráció soraiban.* Előadás a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Történettudományi Doktori Iskola Társadalom- és Életmód-történeti konferenciáján. Budapest, 2019. január 24.

*Tiszolczy Lajos a vádlottak padján.* Előadás a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB), a Magyar Börtönügyi Társaság (MBT) és a Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Kar „Igazságszolgáltatás és Büntetés végrehajtás az ÁVH felügyelete alatt” című konferenciáján. Budapest, 2019. április 25.

*Vérfürdő a határban.* Előadás a Vásárhelyi Történelmi Kör által szervezett XII. Történettudományi Találkozón. Hódmezővásárhely, 2019. július 27.

*Feleselő iratok. v. kisbarnaki Farkas Ferenc vezérezredes tevékenysége a bíróság és a „vádlott” szemszögéből.* Előadás a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Történettudományi Doktori Iskola, Doktorandusz konferenciáján, Budapest, 2020. február 27.

*Házaspár a börtön árnyékában. Ternegg Kálmán és Czeisberger Mária.* Előadás A Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Magyar Börtönügyi Társaság „Sorsok és börtönök a diktatúra idején” című konferenciáján. Budapest, 2020. október 8.

*Vitéz dr. Tiszolczy Lajos pomázi orvos élete a diktatúrák árnyékában.* Előadás a Nemzeti Emlékezet Bizottság Hivatalának Műhelykonferenciáján. Budapest, 2021. május 25.

*„Adassék tisztelet a katonaeszménynek” – Adalékok a Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének történetéhez.* Előadás a Vásárhelyi Történelmi Kör által szervezett XIV. Történettudományi Találkozón. Hódmezővásárhely, 2021. augusztus 3.

*Kutyaszorítóban. – A vezérkari főnökség 2. osztályának tisztje az ÁVH markában.* Előadás a Vásárhelyi Történelmi Kör által szervezett XV. Történettudományi Találkozón. Hódmezővásárhely, 2022. augusztus 1.

*Híven a katonaeszményhez – Korponay Miklós vezérkari százados életének katonai vonatkozásai.* Előadás Az 1945-1956 közötti magyar Politikai Elítéltek Közösségének szakmai tanácskozásán. Budapest, 2022. szeptember 28.

*„A herceg volt soron még” – Montenuovo Nándor herceg meghurcolása és halála.* Előadás a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Magyar Börtönügyi Társaság „A nép teljes jogú részese lesz az igazságszolgáltatásnak” Igazságszolgáltatás és Büntetés-végrehajtás 1945-1963. című online konferenciáján, Budapest, 2022. november 29.

*Az élsporttól a minisztériumon át a börtönig. Eljárások dr. Lator Géza ellen 1945-1960.* Előadás a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Magyar Börtönügyi Társaság Szabadság-e a szabadulás? Amnesziák, Rehabilitációk és Szabadon bocsátások (1953, 1963.) című konferenciáján, NEB Hivatala, Budapest, 2023. november 30.

*Egy katonatiszt megpróbáltatásai a '20-as évek Romániájában.* Erőszak formái eszméletörténeti és politikatörténeti aspektusokban, Doktorandusz Konferencia, PPK BTK DHI, Budapest, 2024. április 26.

*A Nagypénteken kioltott láng. – v. Dósa Attila élete és halála.* Előadás az 1945-1956 közötti magyar Politikai Elítéltek Közösségének MEMENTO Emléklülésén. Budapest, 2024. szeptember 24.

*A Csendőrség valódi története.* Előadás a Kommunizmus Bűnei Alapítvány, a Konrad Adenauer Stiftung és a Hortobágyi Kényszermunkatáborokba Elhurcoltak Egyesülete által rendezett Tabuk a Szocializmusban című konferencián. Budapest, 2024. október 11.

*„Fegyverrejtegető diákok?!” Megtorló intézkedések a piarista konviktusok növendékeivel szemben.* Előadás a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Magyar Börtönügyi Társaság Közelítések és távolítások. A szovjet és magyar büntetőjog elmélete és gyakorlati alkalmazása c. konferencián. NEB Hivatala, Budapest, 2024. december 4.

### **Unconventional history lessons:**

*Magyarok szovjet fogságban. A GULAG és a GUPVI táborrendszer.* Rendhagyó történelemóra a szentendrei Móróc Zsigmond Gimnáziumban. 2018. február 16.

*A „nagy tapsok korszaka” – avagy a Rákosi diktatúra.* Rendhagyó Történelemóra, a budapesti Karácsony Sándor Általános Iskolában. Budapest, 2023. március 1.

*Magyarok szovjet fogságban. – GULAG és a GUPVI rendszerek a Szovjetunióban.* Előadás a „Látszatparlamentarizmus” (1945–1956) pedagógus továbbképzésen. Budapest, 2023. július 28

*„Ne csak őrizd, gyűlöld is!” – Magyarok kényszermunkatáborokban Magyarországon.* Előadás a „Látszatparlamentarizmus” (1945–1956) pedagógus továbbképzésen. Budapest, 2023. július 28.

*Egyetemisták, diákok, munkásfiatalok az 1956-os forradalom és szabadságharcban, valamint az azt követő megtorlásban.* Rendhagyó Történelemóra a Gál Ferenc Egyetem Szarvasi Gyakorló Általános Iskolában. Szarvas, 2023. november 7.

*Rendhagyó Történelemóra* a NEB 10 program keretében, az ünnepségen résztvevő diákságnak. Budapest, 2024. február 14.

*Az ifjúság küzdelme a szabadságért. – Egyetemista, diák és munkásifjú életutak az 1956-os forradalom és szabadságharc, valamint az azt követő megtorlások tükrében.* Rendhagyó Történelemóra Verseghegy Ferenc Könyvtárban, Szolnok, 2024. október 21.

#### **Appearance in media:**

*A piarista diákok elleni eljárás I.* Arcok és sorsok. Fejezetek a Magyar Katolikus Egyház történetéből. Magyar Katolikus Rádió, 2025. január 9.

*A piarista diákok elleni eljárás II.* Arcok és sorsok. Fejezetek a Magyar Katolikus Egyház történetéből. Magyar Katolikus Rádió, 2025. január 16.